

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА

УДК: 343:1:[343.151-048.23+343.152](477)

ЗЛОВЖИВАННЯ ПРАВОМ НА СТАДІЇ ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Галина Борейко

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, Львів, Україна, 79000,
e-mail: gala7788@meta.ua
ORCID ID: 0000-0002-5592-4302*

Проаналізовано кримінальне процесуальне, кримінально-виконавче законодавство та виявлено недоліки правового регулювання порядку виконання судових рішень у кримінальному провадженні, які надають гіпотетичну можливість учасникам кримінального провадження зловживати своїм правом на цій стадії. Акцентовано на тих питаннях, під час вирішення яких найбільше допускаються зловживання. Наведено приклади таких зловживань учасниками кримінального провадження своїми правами при вирішенні питань, передбачених статті 537 КПК України та обґрунтовано доцільність внесення відповідних змін до законодавства з метою запобігання цьому негативному явищу. Проаналізовано судову практику, яка підтверджує висновки автора про те, що все ж таки учасники кримінального провадження зловживають своїми правами на цій стадії, що негативно відображається на виконанні завдань кримінального провадження. Зроблено висновок про необхідність передбачення в КПК України права учасників кримінального провадження на касаційне оскарження судових рішень, прийнятих за результатами вирішення питань, які виникають під час виконання вироку.

Ключові слова: зловживання правом, учасники кримінального провадження, виконання вироку, прогалини законодавства, питання, які вирішуються судом на стадії виконання судових рішень.

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vla.2023.77.242>

Постановка проблеми. Неухильне виконання завдань кримінального провадження на всіх стадіях є однією з гарантій забезпечення прав людини. Не є винятком і стадія виконання судових рішень у якій реалізуються завдання, визначені у статті 2 КПК України, а також спеціальні завдання щодо діяльності суду та інших учасників кримінального провадження з приводу звернення судового рішення до виконання та вирішення питань, пов'язаних із виконанням цього рішення.

Аналіз судової практики та власний досвід автора, яка тривалий час як прокурор виконувала функцію нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, не пов'язаного з обмеженням особистої свободи громадян свідчить про те, що на стадії виконання судових рішень виникає чимало питань, які потребують детального правового регулювання, оскільки в чинному кримінальному процесуальному законі вони врегульовані недостатньо.

Недоліки та прогалини кримінального процесуального та кримінально-виконавчого законів призводять до зловживань учасниками кримінального провадження своїми правами на цій стадії, що негативно позначається на виконанні загальних завдань кримінального провадження. З цього приводу доречно зазначає М. А. Погорецький [2, с. 33], що недосконалість процесуальної форми, як показує практика, є однією з причин зловживань у кримінальному процесі, а також однією з причин судово-слідчих помилок. Виявлення таких зловживань та помилок і є метою цієї статті для того, щоб запропонувати шляхи вдосконалення законодавства для запобігання таким проявам на практиці. Одночасно необхідність удосконалення законодавства з метою запровадження дієвих механічних запобігань зловживанню учасниками кримінального процесу своїми процесуальними правами визначено Стратегією розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки, яка затверджена указом Президента України № 231/2021 [3].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Зловживання правом у кримінальному провадженні як правове явище залишається недослідженим, що негативно позначається на розробленні заходів щодо його запобігання. Окремі аспекти проблематики зловживання правом у кримінальному провадженні частково досліджували такі науковці, як О. В. Андрушко, Р. М. Білокінь, О. О. Вдовичен, Н. А. Гарасимчук, Н. В. Глинська, І. В. Гловюк, В. О. Гринюк, О. М. Дроздов, В. А. Завтур, О. В. Капліна, Д. В. Криворучко, І. О. Крицька, В. В. Михайленко, М. А. Погорецький, Т. М. Сліпенюк, І. А. Тітко, О. Г. Шило, О. Ю. Хабло та ін. Відсутні також дослідження з приводу зловживання правом на стадії виконання судових рішень, хоча, як свідчить судова практика, таке правове явище має місце на вказаній стадії кримінального провадження. У зв'язку з цим, нами поставлено за мету у цій статті виявити способи зловживання учасниками кримінального провадження правом на стадії виконання судових рішень та обґрунтувати необхідність удосконалення правового регулювання вирішення певних питань на цій стадії шляхом внесення відповідних змін до чинного законодавства.

Вклад основного матеріалу. У статті 537 КПК України законодавець окреслив широкий спектр питань, які вирішуються судом на стадії виконання судових рішень. До таких питань віднесено, зокрема: 1) про відстрочку виконання вироку; 2) про умовно-дострокове звільнення (далі – УДЗ) від відбування покарання; 3) про заміну невідбутої частини покарання або покарання у виді довічного позбавлення волі більш м'яким; 4) про звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей до трьох років; 5) про направлення для відбування покарання жінок, звільнених від відбування покарання внаслідок їх вагітності або наявності дітей віком до трьох років; 6) про звільнення від покарання за хворобою; 7) про застосування до засуджених примусового лікування та його припинення; 8) про застосування до засуджених примусового годування; 9) про направлення звільненого від відбування покарання з випробуванням для відбування покарання, призначеного вироком; 10) про звільнення від призначеного покарання з випробуванням після закінчення іспитового строку; 11) про заміну покарання відповідно до частини 5 статті 53, частини 3 статті 57, частини 1 статті 58, частини 1 статті 62 КК України; 12) про застосування покарання за наявності кількох вироків; 13) про тимчасове залишення засудженого в слідчому ізоляторі або переведення його з арештного дому, виправного центру, дисциплінарного батальйону або з колоній до слідчого ізолятора для проведення відповідних процесуальних дій під час досудового розслідування кримінальних правопорушень, учинених іншою особою або цією самою особою, за які вона не була засуджена, чи

у зв'язку з розглядом справи в суді; 14) про звільнення від покарання і пом'якшення покарання у випадках, передбачених частинами 2, 3 статті 74 КК України; 15) про оскарження інших рішень, дій чи бездіяльності адміністрації установи виконання покарань; 16) про застосування заходу стягнення до осіб, позбавлених волі, у виді переведення засудженого до приміщення камерного типу (одиначної камери); 17) про зміну обов'язків, покладених на засудженого, звільненого від відбування покарання з випробуванням; 18) про звільнення від відбування покарання у зв'язку з прийняттям рішення про передачу особи для обміну як військовополоненого; 19) інші питання про будь-які сумніви і суперечності, що виникають при виконанні вироку.

Від належного вирішення цих питань залежить ефективність досягнення мети покарання, зменшення рецидивів злочинів та, відповідно, забезпечення безпеки суспільства. Як свідчить практика, під час вирішення перелічених питань допускаються порушення, що, зазвичай, стосуються ведення обліку засуджених, здійснення контролю за своєчасним і правильним утриманням сум зі заробітку засуджених у дохід держави, обчислення строку покарання чи іспитового строку, вжиття заходів реагування на допущенні засудженими порушення, за своєчасністю направлення засуджених до виправних центрів тощо. Тому належна правова регламентація вирішення цих питань забезпечить унеможливлення зловживань з боку учасників кримінального провадження та дозволить об'єктивно і повно вжити заходів щодо захисту та поновлення прав засуджених, загальних інтересів суспільства.

Спробуємо проаналізувати деякі недоліки законодавства, які надають гіпотетичну можливість учасникам кримінального провадження зловживати своїм правом при вирішенні питань, передбачених статтею 537 КПК України.

Відстрочка виконання вироку.

Одним із найбільш «ризикованих» питань щодо цього є відстрочка виконання вироку. Вона є правом, а не обов'язком суду і залежить від обставин справи та розсуду самого судді. Так, з-поміж підстав, що надають право на відстрочку є тяжка хвороба, яка перешкоджає відбуванню покарання. Предметом доказування цієї обставини є, по-перше, наявність тяжкої хвороби, по-друге, чи ця хвороба перешкоджає відбуванню покарання, по-третє, чи хвороба є виліковною (так як у статті 536 КПК України зазначено, що відстрочка надається до видужання засудженого). Водночас, варто зазначити, що спосіб доказування цих обставин не врегульований КПК України. Розділ VIII «Виконання судових рішень» не передбачає можливості проводити слідчі (розшукові) чи негласні слідчі (розшукові) дії на стадії виконання вироку. У зв'язку з цим, на практиці виникає чимало запитань щодо форми та змісту документів, які будуть підтверджувати чи спростовувати обставини, які підлягають встановленню, зокрема: який заклад охорони здоров'я засвідчуватиме ту обставину, що відбування покарання створюватиме загрозу життю та здоров'ю засудженого; зміст документа, який посвідчуватиме цей факт; перелік медичних спеціалістів, які можуть надавати такий висновок; визначення ступеня розвитку хвороби та інше. Адже тяжкість хвороби ще не свідчить про те, що в установі відбування покарання засудженому не може бути надано належного медичного забезпечення та лікування. У результаті вивчення ухвал судів про відстрочку виконання вироку можна простежити, що при прийнятті рішень суди керуються вимогами Постанови Верховного Суду України № 11 «Про практику застосування судами України процесуального законодавства при вирішенні питань, пов'язаних з виконанням вироків» від 21.12.1990, оскільки інші нормативно-правові акти або акти інформаційного чи роз'яснювального характеру відсутні. У вказаній

постанові зазначено, що обставини, які є підставами для надання відстрочки виконання вироку, повинні бути підтверджені відповідними документами, однак не деталізується, якими саме, не деталізується, яка інформація має бути в них зазначена. Тож при прийнятті рішення суди не акцентують увагу на цих деталях і не описують їх у своїх ухвалах. До прикладу, в ухвалі Дрогобицького міськрайонного суду від 13.10.2021 у справі № 442/109/21 [9] суд не зазначив інформації про те, на якій стадії перебуває хвороба засудженого. Водночас, згідно з наказом Міністерства охорони здоров'я № 1348/572 від 15.08.2021, яким затверджено «Порядку організації надання медичної допомоги засудженим до позбавлення волі», визначено перелік показань і протипоказань для направлення хворих до спеціальних та багатофункціональних лікарень (відділень), за наявності яких засудженим надається медична допомога в закладах охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби.

Отже, при вирішенні питання про відстрочку виконання вироку варто пам'ятати, що загалом вирок підлягає негайному виконанню. Відстрочка є винятком і може застосовуватися лише у виключних випадках, а обставини, які надають таке право повинні бути встановлені та детально перевірені. Форма та зміст таких доказів повинна бути чітко регламентована вимогами кримінального процесуального закону, адже зібрати їх чи перевірити слідчим шляхом на цій стадії вже не можливо. В іншому випадку – надання відстрочки може призвести до затягування виконання вироку, що є одним із видів зловживання правом на таку відстрочку.

Не підлягають оскарженню в касаційному порядку рішення судів за результатами вирішення питань, які виникають під час виконання вироку.

Згідно зі статтею 539 КПК України за наслідками розгляду відповідного клопотання (подання) прокурора, засудженого, його захисника, законного представника, органу або установи виконання покарань, а також інших осіб, установ або органів у випадках, установлених законом, суд постановляє ухвалу, яка може бути оскаржена в апеляційному порядку. Одночасно, відповідно до переліку судових рішень, які можуть бути оскаржені в касаційному порядку, передбаченому частинами 1, 2 статті 424 КПК України, рішення судів, що стосуються питань, які виникають під час виконання вироку не зазначені. Так, законодавцем не передбачено права на касаційне оскарження таких рішень судів. Водночас, спроби учасників кримінального провадження все ж таки оскаржити такі рішення в касаційному порядку, мотивуючи це тим, що такі рішення порушують права засудженого, залишаються відхилені. До прикладу, такі ухвали постановлені Верховним Судом у справі № 415/2707/18 від 10.02.2022 [6], у справі № 751/6396/21 від 28.11.2022 [7], від 20.03.2023 у справі № 295/2694/22 [8] та ін.

Заразом, проведені нами результати аналізу рішень судів апеляційної інстанції при розгляді клопотань (подань) з питань, передбачених статтею 537 КПК України, свідчать про неоднакове застосування норм кримінального процесуального та кримінально-виконавчого законодавства. Водночас, виробити єдину практику, яка була б обов'язкова до застосування всіма судами, є неможливим через відсутність права на касаційне оскарження рішень судів вказаної категорії. Адже, згідно з вимогами частин 5, 6 статті 13 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» висновки щодо застосування норм права, викладені в постановах Верховного Суду, є обов'язковими для всіх суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності нормативно-правовий акт, що містить відповідну норму права.

Подання засудженим клопотання про застосування УДЗ від покарання або про зміну невідбутої частини покарання більш м'яким.

При вирішенні питань під час виконання вироку суди допускають неузгодженості між нормами кримінального процесуального та кримінально-виконавчого законодавства, які трактуються неоднозначно. Такі ситуації також негативно позначаються на захисті прав засуджених, що вимагає отримання правового висновку застосування норми права або законодавчого усунення виявлених прогалин. Насамперед, це стосується права засудженого на подання клопотання про застосування УДЗ від покарання або про зміну невідбутої часини покарання більш м'яким. У судовій практиці мають місце випадками, коли суди відмовляють у задоволенні такого клопотання, якщо вони були поданні суб'єктами, іншими, ніж орган або установа виконання покарання, передбачені частиною 3 статті 154 КВК України. Суди виходять з того, що питання про УДЗ засуджених, відповідно до положень частини 3 статті 154 КВК України, вирішується судом за клопотанням установи виконання покарань, а засуджений не може порушувати питання перед судом про УДЗ за відсутності відповідного клопотання установи виконання покарань. Так, до прикладу, ухвалою Селидівського суду Донецької області від 04.09.2015 у справі № 242/3656/15-к повернуто клопотання засудженого про його УДЗ від покарання з тих підстав, що згідно з вимогами частини 3 статті 153 КВК України з таким клопотанням може звернутися лише орган або установа виконання покарання. В подальшому, ухвалою апеляційного суду Донецької області від 22.12.2015 [4] апеляційну скаргу засудженого залишено без задоволення, мотивуючи це тим, що суд першої інстанції обґрунтовано керувався положеннями частини 3 статті 154 КВК України.

Протилежної позиції притримуються суди, які приймають до розгляду заяви засуджених із вказаних питань. Так, ухвалою Шевченківського районного суду м. Львова від 16.10.2019 у справі № 466/4169/19 [12], задоволено заяву засудженого про УДЗ від покарання, на підставі статей 537, 539 КПК України, так як засуджений передбачений у переліку осіб, які мають право звернутися до суду з клопотанням про вирішення питань, які виникають під час виконання вироку.

У наведених випадках виправити помилку одного чи іншого суду залишається неможливим. Видається, що вирішити проблему правозастосування та правотлумачення можливо в контексті нормативного забезпечення єдності судової практики. Тож доречним було б передбачити можливість касаційного оскарження таких рішень, оскільки неоднакове застосування і кримінально- процесуальних, і кримінально-виконавчих норм поки що залишається. Якими б ефективними не були попередні стадії кримінального провадження, вони втрачають своє значення, якщо винесене судом рішення не буде своєчасно та повно виконане.

Відсутність правового регулювання оголошення розшуку засудженого, який ухиляється від відбування покарання.

З аналізу норм КПК України вбачається, що оголосити в розшук можна лише підозрюваного (стаття 281) та обвинуваченого (стаття 335), місцезнаходження якого невідоме або якщо обвинувачений ухиляється від суду. Положення, яке дозволяє оголосити розшук засуджено в кримінальному процесуальному законі відсутнє. Однак, не зважаючи на це, при вирішенні питань, передбачених статтею 537 КПК України, у випадку неприбуття засудженого на судовий розгляд судами приймаються рішення про оголошення його розшуку. Прийняття таких рішень було і є сталою практикою судів [5; 10; 11; 13], і приймаються з метою забезпечення явки засудженого до суду для з'ясування обставин, які мають значення при вирішенні зазначених питань. У таких випадках суди керуються нормами статті 335 КПК України, яка регулює порядок зупинення судового провадження у випадку ухилення

обвинуваченого від явки до суду або якщо обвинувачений захворів на психічну хворобу чи іншу тяжку тривалу хворобу, яка унеможливило його участь у судовому провадженні, або він був призваний для проходження військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період. Незважаючи на відсутність прямого нормативного регулювання, суди в ході вирішення питань, передбачених статтею 537 КПК України, приймають рішення про оголошення розшуку засудженого, і виконання таких ухвал доручають органам поліції, а для контролю за її виконанням – прокурору. Проте згідно з вимогами частини 1 статті 335 КПК України організація виконання такої ухвали доручається слідчому та/або прокурору – слідчому, який розслідував вказане кримінальне провадження, а прокурору – процесуальному керівнику. Водночас, враховуючи вимоги КПК України, при виконанні ухвали про оголошення розшуку засудженого слідчого призначити вже не можливо, оскільки такі дії можна здійснити з моменту внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань і лише до скерування обвинувального акту до суду, а прокурора – до прийняття рішення судом, яке буде підлягати до виконання, оскільки вже на стадії виконання вироку прокурор не підтримує публічного обвинувачення. Окрім цього, вимоги абзацу 2 частини 5 статті 539 КПК України передбачають, що неприбуття в судові засідання, в якому розглядають питання під час виконання вироку, осіб (зокрема прокурора), які були належним чином повідомлені про місце та час розгляду клопотання (подання) не перешкоджає проведенню такого засідання. В такому випадку, ми можемо говорити, що на слідчого та прокурора покладаються додаткові і не передбачені КПК України обов'язки.

Наступне, ухвала суду про оголошення розшуку засудженого, згідно зі статтями 6, 9-1 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», є підставою для заведення оперативно-розшукової справи та здійснення оперативно-розшукової діяльності для встановлення осіб, які ухиляються від відбування кримінального покарання. Однак у випадку встановлення місцезнаходження засудженого оперативні підрозділи не уповноважені затримувати засудженого, доставляти його до суду, утримувати в місцях обмеження свободи людини (в слідчих ізоляторах, ізоляторах тимчасового тримання чи інших), оскільки законодавцем не передбачено такого порядку, а названі органи не можуть вчиняти такі дії за аналогією затримання підозрюваного чи обвинуваченого.

Якщо під час судового розгляду здійснюється розшук обвинуваченого, то йому можна змінити запобіжний захід, наприклад, на тримання під вартою, або задовольнити клопотання про дозвіл на затримання обвинуваченого з метою приводу (статті 188–191 КПК України). Водночас, застосування таких заходів забезпечення щодо засудженого при вирішенні судом питань, передбачених статтею 537 КПК України, цим законом не передбачено. Тобто будь-які дії відповідних уповноважених осіб щодо засудженого будуть супроводжуватись обмеженням його свободи і є порушенням засад кримінального провадження та права на свободу та особисту недоторканість. Тож законодавчо прогалина щодо правового регулювання процедури примусового затримання та доставлення засудженого до суду може свідомо використовуватись останнім для ухилення від прибуття до суду та затягування процедури виконання вироку, тобто зловживання своїм правом.

Результати аналізу судової практики свідчать, що при розгляді клопотань (подань) у порядку статті 537 КПК України, оголошуючи розшук засудженого, суди застосовують аналогію закону про оголошення розшуку підозрюваного чи обвинуваченого. Однак, видається, що такі рішення є необґрунтованими та

безпідставними, оскільки суд, таким чином, зобов'язує органи досудового слідства, прокурора та оперативні підрозділи вчиняти дії, які не передбачені для них нормами кримінального процесуального закону.

Ми розуміємо, що як би своєчасно законодавець не реагував на виявленні прогалини законодавства, він не може спрогнозувати і вирішити наявні сьогодні та можливі прогалини в майбутньому, але застосування аналогії у кримінальному провадженні завжди передбачає дотримання умов, за яких можливо її застосувати. У зв'язку з цим, у теорії права [1, с. 70] виокремлюють перелік умов допустимості застосування аналогії у кримінальному провадженні до яких можна віднести наступні: 1) передбачений кримінальним процесуальним законом випадок повинен бути однорідним з тим, до якого закон (право) застосовується за аналогією; 2) застосування процесуальної аналогії має відбуватись у суворій відповідності до завдань, які стоять перед кримінальним провадженням (стаття 2 КПК України). Водночас обов'язково повинні дотуватись як ті завдання, що характерні для всіх стадій кримінального процесу, і для кожної з них зокрема; 3) дотримання принципів кримінального процесу; 4) застосування процесуальної аналогії в жодному випадку не повинно обмежувати процесуальних прав учасників процесу чи покладати на них не передбачені законом обов'язки; 5) використовуючи процесуальну аналогію, органи дізнання та досудового слідства, прокурор і суд, дотримуючись порядку провадження у кримінальній справі, не повинні вчиняти процесуальні дії, не передбачені нормам кримінального процесуального права. Проте не варто надавати аналогії закону необмеженого характеру аби не допустити її заміну процесуальною формою, яка не забезпечує від свавільного використання державного примусу.

Висновки. На підставі наведених обґрунтувань доцільно наголосити, що в чинному кримінальному процесуальному законі залишається немало прогалин, пов'язаних зі стадією виконання судових рішень. Правове регулювання порядку вирішення питань, які вирішуються судом під час виконання вироків, потребує удосконалення та деталізації, адже виявленні недоліки законодавчої регламентації сприяють учасникам кримінального провадження зловживати своїми правами на цій стадії. Одним з ефективних способів запобігання таким зловживанням було б надання права на касаційне оскарження судових рішень, прийнятих за результатами вирішення питань, які виникають під час виконання вироку.

Список використаних джерел

1. Дроздович Н. Л. Аналогія кримінальних процесуальних норм: поняття, умови, практика // *Матеріали міжнар. юрид. наук.-практ. конф.* [Право та закон: теорія, методологія, практика] (15 квітня 2021р.) / Актуальна юриспруденція. Юридичні науково-практичні інтернет конференції Legal activity. *Тези наукових доповідей*. Київ : Видавничий дім «АртЕк», 2021. С. 67–72.
2. Погорецький М. А. Новий КПК України: політичні, теоретичні та юридичні питання. *Право України*. 2009. № 2. С. 29–35.
3. Стратегія розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки : затв. Указом Президента України від 11.06.2021 № 231/2021. URL: <https://www-president.gov.ua/documents/2312021-39137>.
4. Ухвала апеляційного суду Донецької області від 22.12.2015 у справі № 242/3656/15-к/. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/54701803>.
5. Ухвала Білоцерківського міськрайонного суду Київської області від 05.01.2023 у справі № 357/1108/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108897103>.

6. Ухвала Верховного Суду від 10.01.2022 у справі № 4155/2707/18. URL: <https://reyestr-court.gov.ua/Review/102478227>.
7. Ухвала Верховного Суду від 28.11.2022 у справі № 751/6396/21. URL: <https://reyestr-court.gov.ua/Review/107556904>.
8. Ухвала Верховного Суду від 20.03.2023 у справі № 295/2694/22. URL: <https://reyestr-court.gov.ua/Review/109675158>.
9. Ухвала Дрогобицького міськрайонного суду Львівської області від 13.05.2021 у справі № 442/109/21. URL: <https://reyestr-court.gov.ua/Review/96991834>.
10. Ухвала Золотоніського міськрайонного суду Черкаської області від 15.02.2023 у справі № 695/1873/19. URL: <https://reyestr-court.gov.ua/Review/109004901>.
11. Ухвала Рівненського міського суду Рівненської області від 24.03.2023 у справі № 569/6179/22. URL: <https://reyestr-court.gov.ua/Review/109882833>.
12. Ухвала Шевченківського районного суду м. Львова від 16.10.2019 у справі № 466/4168/19. URL: <https://reyestr-court.gov.ua/Review/85340849>.
13. Ухвала Шевченківського районного суду м. Львова від 18.05.2023 у справі № 466/2298/20. URL: <https://reyestr-court.gov.ua/Review/110934706>.

References

1. Drozdovych, N. L. (2021). Analohiia kryminalnykh protsesualnykh norm: poniattia, umovy, praktyka. *Materialy mizhnar. yuryd. nauk.-prakt. konf. [Pravo ta zakon: teoriia, metodolohiia, praktyka] (15 kvitnia 2021r.). Aktualna yurysprudentsiia*. Yurydychni naukovo-praktychni internet konferentsii Legal activity. *Tezy naukovykh dopovidei*. Kyiv: Vydavnychiy dim «ArtEk», 67–72 [in Ukrainian].
2. Pohoretskyi, M. A. (2009). Novyi KPK Ukrainy: politychni, teoretychni ta yurydychni pytannia. *Pravo Ukrainy*, 2, 29–35 [in Ukrainian].
3. Stratehiia rozvytku systemy pravosudiva ta konstytutsiinoho sudochynstva na 2021–2023 roky : Ukaz Prezidenta Ukrainy № 231/2021 (2021, June 11). Retrieved from <https://www.-president.gov.ua/documents/2312021-39137> [in Ukrainian].
4. Ukhvala apeliatsiinoho sudu Donetskoï oblasti vid 22.12.2015 u spravi № 242/3656/15-k/. Retrieved from <https://reyestr-court.gov.ua/Review/54701803>.
5. Ukhvala Bilotserkivskoho miskraionnoho sudu Kyivskoi oblasti vid 05.01.2023 u spravi № 357/1108/18. Retrieved from <https://reyestr-court.gov.ua/Review/108897103>.
6. Ukhvala Verkhovnoho Sudu vid 10.01.2022 u spravi № 4155/2707/18. Retrieved from <https://reyestr-court.gov.ua/Review/102478227>.
7. Ukhvala Verkhovnoho Sudu vid 28.11.2022 u spravi № 751/6396/21. Retrieved from <https://reyestr-court.gov.ua/Review/107556904>.
8. Ukhvala Verkhovnoho Sudu vid 20.03.2023 u spravi № 295/2694/22. Retrieved from <https://reyestr-court.gov.ua/Review/109675158>.
9. Ukhvala Drohobyt'skoho miskraionnoho sudu Lvivskoi oblasti vid 13.05.2021 u spravi № 442/109/21. Retrieved from <https://reyestr-court.gov.ua/Review/96991834>.
10. Ukhvala Zolotoniskoho miskraionnoho sudu Cherkaskoi oblasti vid 15.02.2023 u spravi № 695/1873/19. Retrieved from <https://reyestr-court.gov.ua/Review/109004901>.
11. Ukhvala Rivnenskoho miskoho sudu Rivnenskoï oblasti vid 24.03.2023 u spravi № 569/6179/22. Retrieved from <https://reyestr-court.gov.ua/Review/109882833>.
12. Ukhvala Shevchenkivskoho raionnoho sudu m. Lvova vid 16.10.2019 u spravi № 466/4168/19. Retrieved from <https://reyestr-court.gov.ua/Review/85340849>.
13. Ukhvala Shevchenkivskoho raionnoho sudu m. Lvova vid 18.05.2023 u spravi № 466/2298/20. Retrieved from <https://reyestr-court.gov.ua/Review/110934706>.

THE ABUSE OF RIGHT AT THE STAGE OF COURT DECISIONS EXECUTION IN CRIMINAL PROCEEDING

Halyna Boreiko

*Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universytetska Str., Lviv, Ukraine, 79000,
e-mail: gala7788@meta.ua
ORCID ID: 0000-0002-5592-4302*

An article deals with the analysis of the criminal procedure and criminal executive legislation. According to the results, some deficiencies are found in the legal regulation of court decisions execution in criminal proceedings, which provide a hypothetical opportunity for participants in criminal proceedings to abuse their right at this stage.

The author draws attention to the issues that most likely happen to be abused. In particular, the postponement of court decisions execution, the request for the conditional early release of the convicted person from the sentence or the change of the unserved part of the sentence to more lenient one, and others. The article looks at examples of the abuse of rights by participants in criminal proceedings when resolving issues provided by in Art. 537 of the Criminal Procedure Code of Ukraine (CPC of Ukraine) and remarks on feasibility of making appropriate changes to the legislation in order to prevent this negative phenomenon.

At the same time, it is noted that violations are allowed during these matters, which, as a rule, relate to keeping records of convicts, exercising control over the timely and correct withholding of amounts from the earnings of convicts into state income, calculating the term of punishment or the probationary period, taking measures to respond to the admission of violations by convicts, according to the timeliness of sending convicts to correctional centers, etc. Therefore, the proper legal regulation of solving these issues will ensure that abuses on the part of the participants in the criminal proceedings are impossible and will allow to objectively and fully take measures to protect and restore the rights of the convicted as well as the general interests of society.

In addition to this, the author makes a conclusion concerning the necessity to provide the CPC of Ukraine with the rights of participants in criminal proceedings to the cassation appeal of court decisions that are made on the bases of the issues arisen during the execution of the sentence.

The article focuses on decisions of the Supreme Court in which it is noted that the abuse of rights by participants in criminal proceedings should not be allowed and measures were taken to prevent them.

Based on the analysis of the practice of handing such cases in courts, the author comes to the conclusion that it is necessary to foresee in the CPC of Ukraine the right of participants in criminal proceedings to the cassation appeal. At the same time, attention is drawn to the legal regulation of the procedure issues are arisen and by the court during the execution of sentences which requires improvement and detailing, due to the fact that it is precisely the revealed shortcomings of the legislative regulation that contribute to the participants in criminal proceedings to abuse their rights at this stage.

Keywords: the abuse of right, participants in criminal proceeding, execution of court decisions, legislative gaps, issues arisen during the execution of the sentence

*Стаття: надійшла до редакції 09.09.2023
прийнята до друку 21.11.2023*